

Conferentie Kenniscentrum Begrijpend Lezen 28 september in Rotterdam

Het Kenniscentrum Begrijpend Lezen organiseert 28 september in Rotterdam een conferentie over de samenhang tussen lezen en schrijven. Het Kenniscentrum is een samenwerking van CED-Groep, de Universiteit Leiden en Sardes en beoogt de wetenschappelijke kennis over begrijpend lezen onder de aandacht te brengen van de onderwijspraktijk. Op de conferentie zal o.a. Kees de Glopper, hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands aan de Rijksuniversiteit Groningen, een lezing houden over de samenhang tussen lezen en schrijven.

José van der Hoeven is als senior-onderzoeker vanuit de CED-Groep betrokken bij het Kenniscentrum.

Verbindingen binnen taalonderwijs 'Belangrijk maar niet eenvoudig'

Hoe verbind je lezen en schrijven om de taalvaardigheid van leerlingen in het voortgezet onderwijs te verbeteren? Een dubbelinterview met hoogleraar Taalbeheersing Kees de Glopper en José van der Hoeven van het Kenniscentrum Begrijpend Lezen.

José van der Hoeven

DOOR ANJA VINK

Het in januari 2016 gepresenteerde advies 'Ons onderwijs 2032' pleit prominent voor 'meer samenhang tussen schoolvakken omwille van beter leren'. Hoewel ze het daar roerend mee eens zijn, waarschuwen Kees de Glopper en José van der Hoeven voor al te hoge verwachtingen. 'We weten er best al veel van af,' zegt José van der Hoeven. 'Uit onderzoek van bijvoorbeeld Graham en Harris naar het verbinden van lezen en schrijven in het onderwijs weten we hoe dat samenhang en vorm kan krijgen. Maar het in de Nederlandse schoolpraktijk uitvoeren blijkt nog steeds lastig.' Ook het verbinden van lezen en schrijven binnen vakken blijft volgens Kees de Glopper ongelooflijk moeilijk. 'Het Platform Taalgericht Vakonderwijs is al vijftien jaar bezig met het verbinden van taal- en vakinhoud en voor het mbo is er Drieslag Taal. Maar voor veel scholen is het een hele klus om taalgericht onderwijs door alle lagen in een school in te voeren. Op dit moment vindt er bovendien een hele discussie plaats over de leegheid van het schoolvak Nederlands. Neerlandici zitten een beetje met de handen in het haar: ze willen veel aandacht besteden aan bijvoorbeeld literatuuronderwijs en lezen en schrijven maar dan moet ook nog de verbinding gelegd worden met taal in de andere vakken en daar willen ze niet hun hele vak aan opofferen.'

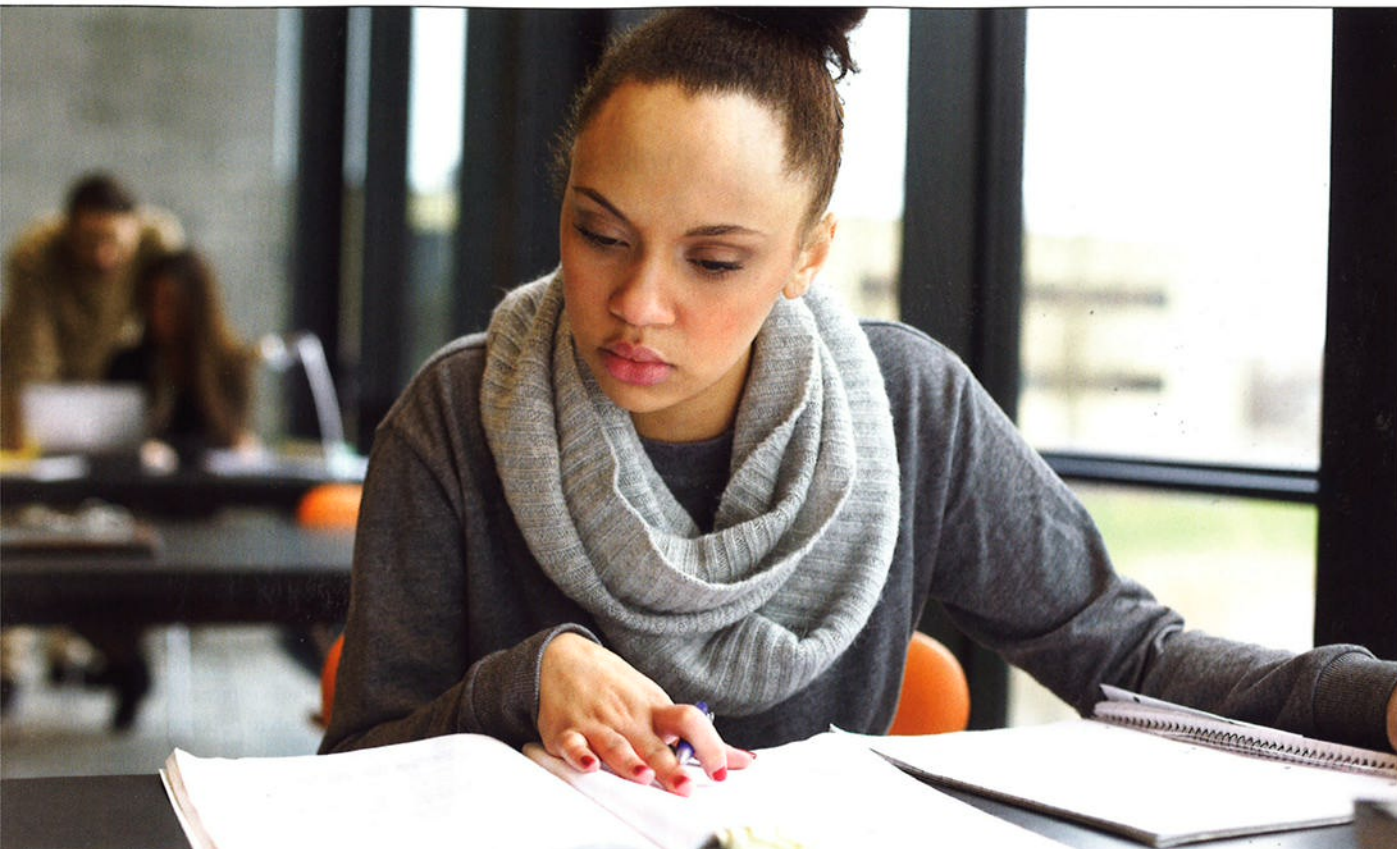
José van der Hoeven: 'Er rust ook wel veel verantwoordelijkheid bij docenten Nederlands om taal te onderwijzen en dan ook nog de verbinding met taal in andere vakken te leggen. Dat gaat op

sommige scholen heel goed maar het zou zo mooi zijn als dat op veel meer scholen gebeurde. Want het is zo nodig: taalvaardigheid is onmiskenbaar een basisvaardigheid.'

Kees de Glopper noemt een voorbeeld van het project Schrijven om te leren, waarbij hij betrokken was. Hier moesten de vakken Nederlands, geschiedenis en science samenwerken om schrijven meer in het vakonderwijs te integreren. 'De school wilde echt, de schoolleider wilde, maar de dagelijkse omstandigheden maakten het heel moeilijk. Het was een enorme klus om afstemming te krijgen tussen de vaksecties. Al op het basale niveau dat in een bepaalde week een schrijfpdracht uitgevoerd moest worden. Dwars door het leven van de school heen. Kom daar maar eens tussen met zo'n project.'

Wat zou dan een oplossing kunnen zijn?

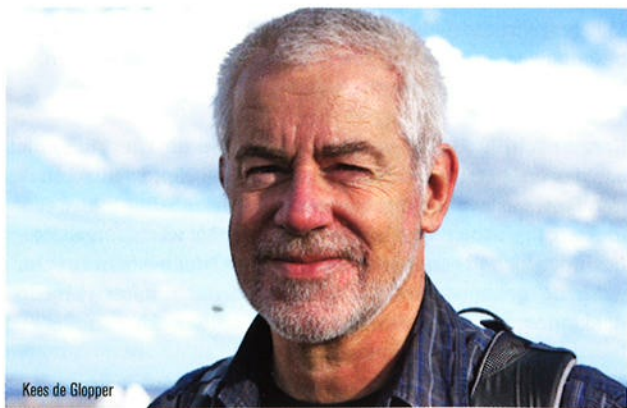
José van der Hoeven: 'In sommige scholen worden tegenwoordig domeinen gevormd en dan zie je al veel meer samenwerking tussen de vakken.' Kees de Glopper: 'Maar in de lerarenopleidingen zou er ook veel meer aandacht voor moeten zijn. Je zou misschien bij een zaakvak een tweede bevoegdheid Nederlands moeten halen. Een andere oplossing zou ook zijn dat in de opleiding de taligheid van het vak veel sterker aangezet moet worden. Zo zie je bij de beroepsgroep van geschiedenisleraren dat het wel speelt, aangezien geschiedenis toch in essentie een verhaal vertellen is.'

Maar hoe leg je dan in de dagelijkse praktijk van de klas verbinding tussen lezen en schrijven?

Kees de Glopper: 'Verbinding van lezen en schrijven kan heel veel verschillende vormen aannemen. Het ene uiterste is dat leerlingen over een thema schrijven nadat ze er eerst over gelezen hebben. Maar je kunt als leerkracht ook leerlingen meer willen leren over samenhang in teksten. Dan kun je hen een tekst laten lezen waar dat goed gaat of juist helemaal misgaat. Vervolgens laat je hen zelf schrijven en reflecteren op hoe ze dat aanpakken in vergelijking met de gelezen teksten. Dan is de verbinding veel specifieker geworden.'

José van der Hoeven: 'Je focust dan op schrijven, maar je leert dan ook heel veel over tekstbegrip. Het werkt dus beide kanten op. Dat is precies de verbinding die je wil leggen. Bij een programma als Nieuwsbegrip, dat op veel vo-scholen wordt gebruikt, zie je dat het nog breder gebeurt. Leerlingen leren lezen, nadenken, praten en schrijven over actuele onderwerpen aan de hand van authentieke teksten uit het nieuws. Het sluit eerst aan bij hun belevingswereld maar vervolgens wordt hun lees- en taalvaardigheid en hun kennis over de wereld uitgebreid.'

Kees de Glopper

En wat zou de wetenschap verder kunnen bijdragen?

Kees de Glopper: 'Een duidelijk nieuwe tak van wetenschappelijk onderzoek is het onderzoek naar taalgebruik van jongeren in de nieuwe media. Dat speelt zich buiten het gezichtsveld van ons onderzoekers maar ook van het onderwijs af. Jongeren hebben daar hun eigen wereld. We denken dat jongeren minder lezen maar is dat ook zo? Dat weten we eigenlijk helemaal niet. Leerlingen lezen wel minder boeken en haast geen kranten meer maar ze lezen wel op internet. Hoe lezen ze daar, hoe ervaren ze die activiteit en hoe verwerken ze die informatie? Scannen ze een tekst alleen? En wanneer lezen ze een tekst nauwkeurig? We weten bijvoorbeeld al wel dat je nauwkeuriger kunt lezen als je een tekst uitprint. En we weten ook dat bij aantekeningen maken met de hand informatie meer beklijft dan bij aantekeningen maken op een laptop. We staan pas aan het begin van kennis daarover maar jongeren leven al volop in die digitale wereld. Daarom starten we er nu ook onderzoek naar.'

José van der Hoeven: 'Leerlingen geven ook aan dat ze niet meer weten wat nu goede en betrouwbare bronnen zijn. Het is dus van groot belang om leerlingen goede zoekvaardigheden op internet aan te leren en hen te leren teksten te beoordelen op betrouwbaarheid.'

Kees de Glopper: 'Taal is dus enorm belangrijk in het onderwijs. Dat is een open deur en daar zal ook niemand het mee oneens zijn, maar het woord 'taal' is ook wel besmet. Want het betekent zo veel. Men denkt bij taal snel aan spelling en grammatica, maar het gaat wat mij betreft meer om leren schrijven en spreken. En natuurlijk lezen: onmisbaar om verder tot ontwikkeling te komen. Misschien gaat het nog wel het meest om het aanleren van een reflectieve en verantwoordelijke houding bij leerlingen: hoe zet ik taal in en hoe gebruik ik mijn taal. Dat noem ik bewuste taalvaardigheid en daar moet het onderwijs zich ook veel meer bewust van worden.' ●

📷 CED

► Anja Vink is zelfstandig onderzoeks- en onderwijsjournalist.